

РЕШЕНИЕ

27. 10. 2014 ел

КАРАР

№ 1-55

**«Татарстан Республикасы
Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш
авыл жирлегендә гражданнар
мөрәжәгатьләрен карау Регламентын
раслау турында»**

“Россия Федерациясендә гражданнар мөрәжәгатьләрен карап тикшерү тәртибе турында” 02.05.2006 елгы № 59-ФЗ Федераль закон (алга таба – № 59-ФЗ Федераль закон), “Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында” 12.05.2003 елгы № 16-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы (алга таба – № 16-ТРЗ ТР Закон) һәм ТР Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге Уставы нигезендә, Түбән Наратбаш авыл Советы

КАРАР БИРӘ:

1. “Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлегендә гражданнар мөрәжәгатьләрен карау Регламентын” расларга.
2. Түбән Наратбаш мәдәният йорты, Түбән Наратбаш башкарма комитеты, Раково авыл комитетындагы мәгълүмати стендларда, Буа муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырып халыкка җиткерергә
3. Карап үз көченә аны кабул итү белән керә.
4. Бу боерыкның үтәлешен контролльдә тотуны үз жаваплылыгымда калдырам.

Түбән Наратбаш авыл жирлеге башлыгы

Р.Н. Шарафутдинов

Түбән Наратбаш авыл Советының
23.10.2014 нче елгы
№ 1-57 карарына күшүмтә

Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлегендә гражданнар мөрәжәгатьләрен карау Регламенты

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлегендә гражданнар мөрәжәгатьләрен карау Регламенты (алга таба - Регламент). Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлегендә Башлык, Совет һәм Башкарма комитеты гражданнар мөрәжәгатьләрен оештыру тәртибен (яки алга таба текстта – Жирле үзидарә органнары) һәм срокларын , гражданнар мөрәжәгатьләрен тикшергәндә гамәлләр тәртибен , эш башкару кагыйдәләрен билгели.

1.2. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау:

Россия Федерациясе Конституциясе (1993 елның 12 декабрендә бөтен халыкның тавыш бирүе нигезендә кабул ителгән);

“Россия Федерациясендә гражданнар мөрәжәгатьләрен карап тикшерү тәртибе турында” 02.05.2006 ел, № 59-ФЗ Федераль законы;

“Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары мәгълүматтан файдалануны тәэмин итү эшчәнлеге турында” 09.02.2009 ел., № 8-ФЗ Федераль законы;

“Дәүләт һәм муниципаль хезмәт қурсәтүләрне оештыру турында” 27.07.2010 ел, № 210-ФЗ Федераль законы;

“Татарстан Республикасы гражданнарның мөрәжәгатьләре турында” 12.05.2003 ел., № 16-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы;

Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге Уставы нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.3. Гражданнарның язма һәм телдән кергән мөрәжәгатьләрен карау , гражданнары шәхси кабул итү барышын үз эченә ала .

II. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен үтәү функцияләрен карау буенча таләпләр

2.1. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен үтәү функцияләрен карау буенча мәгълүмат бирелә:

1) Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге Башлыгы, Советы һәм Башкарма комитеты бинасында;

2) Башкарма комитетта телефон элемтәсе, электрон хәбәр итү, электрон техника, интернет чөлтәре чараларыннан файдаланып;

3) Башлык, Совет һәм Башкарма комитеты аша мәгълүмат урнаштыру өчен Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы интернет-сайтында (<http://buinsk.tatarstan.ru/>), массакүләм мәгълүмат чараларында мәгълүмати материаллар бастыру.

2.2. Түбән Наратбаш авыл жирлеге Башлыгы, Советы һәм Башкарма

комитеты кабул итү бўлмәсе, аларның тулы почта адресы, белешмә телефоннары, гражданнарның язмача мөрәжәгате таләпләре, көннәр һәм сәгатьләр, шулай ук гражданнарны кабул итү тәртибе, шул исәптән электрон формада урнаштырыла:

1) Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы интернет-сайтында (<http://buinsk.tatarstan.ru>);

2) Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлегенең жирле үзидарә органнары бинасында урнашкан мәгълүмат стендта.

2.3. Телефоннан шалтыратулар вакытында жавап биргәндә, жирле үзидарә органнары хезмәткәрләре, гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча мәгълүматны жентекләп һәм әдәпле формада тапшыралар. Жавап, шалтыраткан кешегә, органның исеменнән, исем-фамилиясе, этисенең исеме һәм вазыйфасы белән башланырга тиеш.

Әгәр дә телефон шалтыратуына жавап бирүче хезмәткәрнең, бар сорауларга да жавап бирергә мөмкинлекләре булмаса, ул гражданга кирәклө мәгълүмат алу мөмкинлеге булган телефон номерын хәбәр итәргә тиеш.

III. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен үтәү функцияләре буенча нигезләмә

3.1. Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге Башлыгы, Совет һәм Башкарма комитеты адресына нигезләнгән гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча функцияләре рәвеше:

гариза – гражданинның Конституцион хокукларын һәм ирекләрен яки башка затларның конституцион хокукларын һәм ирекләрен тормышка ашыруга ярдәм итү турында үтенече яки законнарны һәм башка норматив-хокукый актларны бозулар, дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлар эшнәдәге житешсезлекләр турында хәбәре яисә әлеге органнар һәм вазыйфаи затлар эшчәнлеген тәнкыйтьләве;

тәкъдим – гражданинның законнарны һәм башка норматив-хокукый актларны, дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнарын камилләштерү, иҗтимагый мәнәсәбәтләрне үстерү, социаль-икътисадый мәнәсәбәтләрне яхшируту, дәүләт һәм жәмтыйтиң башка эшчәнлекләре өлкәсен яхшируту буенча тәкъдиме;

шикаять – гражданинның санга сугылмаган хокукларын, ирекләрен яки законлы мәнфәгатьләрен, яисә башка затларның хокукларын, ирекләрен яки законлы мәнфәгатьләрен торғызу турында үтенече.

3.2. Гражданнар үз мөрәжәгатен карау өчен тапшыралар :

шәхсән жирле үзидарә органына;

Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авылы башкарма комитеты адресына почта аша;

гражданнарны шәхсән кабул итү барышында ;

жирле үзидарә органнары элемтә телефоннары буенча (884374) 47-2-75;

Буа муниципаль районы «Интернет» порталындагы мәгълүмати-телекоммуникация чөлтәрендә «интернет-кабул итү бўлмәсенә»;

жирле үзидарә органы билгеләгән электрон почта адресына.

3.3. Гражданинның жибәрелә торган язмача мөрәжәгатендә, мәжбури тәртиптә, жирле үзидарә органының атамасы, йә тиешле вазыйфаи затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, яисә вазыйфага тиешле затларның, шулай ук үз фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңғысы – булган очракта), аның буенча

жибәреләсе жавапның поча адресы, гариза яки шикаятынен , мөрәжәгатьнен хәбәрнамәсе, шәхси имзасы , датасы булырга тиеш.

Кирәк булган очракта, язмача мөрәжәгатенә, үз сүзләрен раслап, документлар һәм материаллар яисә аларның күчермәләрен дә тапшыра.

3.4. Электрон документ рәвешендәге мөрәжәгатьтә нинди мәгънә белән , фамилиясе, исеме, атасының исеме (соңғысы – булган очракта), гражданиның, электрон почта адресы, әгәр дә электрон документ рәвешендә жавап жибәрелергә тиеш булса, почта адресы, әгәр жавап язма рәвештә жибәрелергә тиеш булса. Гражданин мондый мөрәжәгатенә кирәkle документларны һәм материалларны электрон формада яки әлеге каарны күрсәтелгән документларны һәм материалларны яисә аларның күчермәләрен язма рәвештә куярга хокуклы .

3.5.Шәхси кабул итү алдыннан гражданин шәхесен таныклаучы документ күрсәтергә тиеш.

3.6. Гражданнарның барлық мөрәжәгатьләре дә , форма буенча һәм билгеләнгән таләпләргә , законнарда туры килми торган язмалары да теркәлергә һәм исәпкә алынырга тиеш.

IV. Гражданнарның мөрәжәгатьләреннән баш тарту үтәлеши функцияләрен карау буенча нигезләмәләр исемлеге

4.1. Мөрәжәгать итү асылда каралмый, әгәр:

1) гражданнарның язма мөрәжәгатьләрендә куелган сорауга , элегрәк күп тапкырлар язмача жаваплар бирелү сәбәпле һәм шул ук вакытта , әгәр мөрәжәгатьтә яңа дәлилләр яки хәлләр китерелмәгән булса, элегрәк жибәрелгән мөрәжәгать бер үк орган яисә бер үк вазыйфаи затка жибәрелгән булса;

2) мөрәжәгать иткән мәсьәләләр буенча, закон көченә кергән суд каары булса;

3) мөрәжәгатьтә кыерсыту яки мыскыл итү сүзләре урын алган булса, вазыйфаи затның гомеренә, сәламәтлегенә , мәлкәтенә, шулай ук аның гайлә өгъзаларына янау булса;

4) мөрәжәгатьтә , жавап өчен мөрәжәгать итүченен фамилиясе яки почта адресы күрсәтелмәгән очракта;

5) язма мөрәжәгать тексты уқылышлык булмаса;

6) мөрәжәгатьтә бирелгән сорауга дәүләт яки федераль закон белән саклана торган серне Һәм мәгълүматларны ачмыйча бирә торган жавап .

Шәхси кабул итү барышында гражданин алга таба мөрәжәгатьне караудан баш тартса, әгәр дә аңа асылда элегрәк бу сорауларга жавап бирелгән булса.

4.2. Асылда гражданинга язмача мөрәжәгатен карау буенча баш тарту турында язмача яки электрон документ рәвешендә хәбәр ителә.

Әгәр язма мөрәжәгать тексты уқымаслык булса, мөрәжәгатькә жавап бирелми, мөрәжәгать теркәлгән булса , әгәр дә аның фамилиясе һәм почта адресы уқылышлык булса , гражданинга моның турында жиде көн эчендә хәбәр ителә.

4.3. Суд каары буенча шикаять ителгән мөрәжәгать , теркәлгән көннән башлап жиде көн эчендә суд каарына шикаять бирү тәртибен анлатып, гражданинга кире кайтарыла.

4.4. Жирле үзидарә органнары яки вазыйфаи затка, аларның компетенцияләре кысаларына кергән язма мөрәжәгать, теркәү көненнән алып, 30 көн дәвамында карала.

Аерым очракларда, мөрәжәгатьне карау өчен кирәкле булып торган, шулай ук башка органга юнәлтелгән, жирле үзидарә органының житәкчесе , вазыйфаи зат йә вәкил мөрәжәгатьне карау вакытын 30 көннән дә артык булмаган вакытка озайтырга хокуки бар.

V. Гражданнарының шәхси кабул итү өчен кирәк булган бүлмәләргә һәм урыннарга таләпләр

5.1. Гражданнарының мөрәжәгатыләрен карау функцияләре өчен билгеләнгән бүлмәләр, Санитар-эпидемиология кагыйдәләре һәм нормативларына туры килергә тиеш

5.2. Түбән Наратбаш авыл жирлеге Башлыгы, дәүләт Советы һәм Башкарма комитеты урнашкан бинага кергәндә, эш режимы күрсәтелгән такта күренә торган урында урнаша.

5.3. Гражданнарының шәхси кабул итү урыннары жиһазландырыла:

- 1) нава сафландыру системасы;
- 2) янгынга каршы система һәм янгын сүндерү чаралары белән;
- 3) гадәттән тыш хәлләр хәбәр итү системасы турында;
- 4) саклау системасы.

5.4. Гариза бирүчеләр өчен, шәхси кабул итү өчен көтү урыны уңайлы шартларга туры килергә тиеш, урындыклар һәм өстәлләр белән жиһазландырыла, гариза язу өчен канцеляр язу кирәк-яраклары, мәгълүмати стендлар белән тәэмим ителә.

VI. Мөрәжәгатьне карап тикшергәндә гражданинның хокуки

6.1. Гражданинның мөрәжәгатен тикшереп карау вакытындағы хокуки:

өстәмә документлар һәм материаллар, яисә аларны юк итү турында сорап мөрәжәгать итү, шул исәптән электрон формада;

мөрәжәгатьне карауга кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу, әгәр бу башка затларның хокук, ирек һәм законлы мәнфәгатыләренә кагылмаса, күрсәтелгән документларда һәм материалларда , дәүләт яки бүтән федераль закон белән саклаучы серләр булмаса;

кирәк булган очракта мөрәжәгатьне карауда катнашу;

мөрәжәгатын қуелган мәсьәләләрне чишу өчен , компетенцияләре булган дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә вазыйфаи затка, мөрәжәгатьне кире жибәрү турында хәбәр алу;

Россия Федерациясе законнары нигезендә мөрәжәгать карары яисә гамәлгә кертугә (үтәмәүгә) бәйле административ һәм (яисә) суд тәртибендә кабул ителгән шикаять белән мөрәжәгать итү;

тикшерүне туктату турында гариза белән мөрәжәгать итү;

мөрәжәгатын қуелган мәсьәләләрнең асылы буенча, бу эшләрдә компетенциясенә кергән дәүләт органына, жирле үзидарә органына яисә вазыйфаи затка язмача жавап алу.

6.2. Жирле үзидарә органнары тәэмим итәләр:

гражданнарының мөрәжәгатыләрен объектив , төрле яктан һәм үз вакытында карау, кирәк булган очракта мөрәжәгать итүче гражданнар катнашында ;

дәүләт органнарында кирәкле документлар һәм материаллар, шул исәптән электрон формада башка органнарда һәм жирле үзидарә органнары һәм бүтән

вазыйфай затларда, судлар, сорау алу органнары һәм алдан тикшерү органнарыннан кала гражданнар мөрәжәгатьләрен карап алу;

бозылган хокукларын, ирекләрен һәм гражданнарның законлы мәнфәгатьләрен торғызы яки яклауга юнәлдерелгән чарапарны кабул итү;

әлеге регламентта күрсәтелгән очраклардан тыш, куелган мәсьәләләрнең асылы буенча гражданнарга язма җаваплар юнәлтү;

гражданиның мөрәжәгатен, шул исәптән электрон формада, аларның компетенцияләре кысаларына кергән, дәүләт органы, башка орган, жирле үзидарә органнары яки башка вазыйфай затына юнәлтү.

6.3. Жирле үзидарә органнарында гражданнар мөрәжәгатьләрен сыйфатлы карау буенча төп таләпләр:

гражданнарга бирелә торган мәгълүматның дөреслеге;

гражданнарга тулы мәгълүмат бири;

гражданнарның уңайлы һәм аңлаешлы мәгълүмат алуы;

тикшерелә торган мөрәжәгатькә карата мәсьәләне тиз хәл итү;

гражданиның мөрәжәгатенә үз вакытында җавап юнәлтү.

6.4. Гражданин үзенең мөрәжәгатен карау барышы турында белә ала:

Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге, жирле үзидарә органнарына шәхсән мөрәжәгать итеп;

жирле үзидарә органнарына 47-2-75 телефонына шалтыратып;

Буа муниципаль районының мәгълүмати-телекоммуникация «Интернет» порталындагы электрон формасын тутырып.

Кирәк булган очракта, гражданин үз мөрәжәгатенең регистрацион саны һәм теркәү даталары турында жирле үзидарә органнары телефоннары буенча тиешле мәгълүмат ала.

VII. Язма мөрәжәгатьне карау процедурасы,

7.1. Гамәлләр тәртибе (процедураларны)

7.1.1. Мөрәжәгатьләрне караганда үтәлергә тиешле функцияләр түбәндәгә процедуруларны үз эченә ала:

- 1) мөрәжәгатьне кабул итү һәм беренчел эшкәртү;
- 2) мөрәжәгатьне теркәү;
- 3) мөрәжәгатьне контрольгә кую;
- 4) мөрәжәгатьне карауга юнәлтү ;
- 5) мөрәжәгатьне бүлекчәләрдә карау;
- 6) гражданнары шәхси кабул итү вакытында мөрәжәгатьне карау;
- 7) мөрәжәгатьне карау срогоын озайту (кирәк булганда);
- 8) мөрәжәгатькә җавапны рәсмиләштерү һәм жибәрү ;
- 9) мөрәжәгатьне карау барышы турында белешмә бири;
- 10) мөрәжәгатькә җавап бири.

7.2. Мөрәжәгатьне кабул итү һәм беренчел эшкәрту

7.2.1. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау функцияләре булып нигездә гражданиның Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге Башлыгына, дәүләт Советы һәм Башкарма комитетына мөрәжәгате, йә башка дәүләт органнарыннан теркәп жибәрелә торган документ белән керү, башка үзидарә органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан яки вазыйфай затлардан компетенция кысаларында карау .

7.2.2. Документлар кабул итү өчен жаваплы белгеч:
адресның дөреслеген һәм төргәкнең бөтенлеген тикшерә;
конвертны ача, аларда тиешле документлар булын тикшерә, (ертылган
документларны ябыштыра), хатка конвертны беркетә;

кергән төп документлардан қүчермәләрен ала (паспорт, хәрби билет, хезмәт
кенәгәләре, пенсия таныклығын һәм башка хатка күшүлган документлар) һәм төп
нөсхәләрен хат белән гражданинга жибәрә;

хатларда текст булмаган очракта, белешмә яза: « Адреска (Жирле үзидарә
органы исеме) хатлар юк», килгән документларга дата һәм шәхси имzasын куеп
терки;

акчалар (эйләнештән алымаган), кыйммәтле кәгазыләр (облигацияләр,
акцияләр, h. б.), бүләкләр белән, заказ буенча килгән хатлар (хәбәрнамә белән) ,
ачкан очракта язма хәбәрнамәнең житешмәве, шулай ук авторның кыйммәтле
кәгазыләр тасвиrlамасында күрсәтелгән документларның житешмәве очрагында ике
экземплярда акт төзелә (регламентта күшүмтә № 1). Күрсәтелгән актлар жирле
үзидарә органында саклана: бер нөсхәсен тиешле делога тегеп куя, икенчесе кергән
мөрәжәгатькә беркетелә.

7.2.3. Документлар кабул итү өчен жаваплы белгеч , авырлыгы белән стандарт
булмаган, зурлыгы, формасы , яннарында тигезсезлек , ябышкак тасма белән
ябыштырылган, сәер искә ия булган,төсе, почта аша жибәрелүгә генә хас , капшаган
вакытта сизелгән кертемнәр (порошок h.b.), мөрәжәгатьне алгач, конвертны
ачмыйча бу хакта үзенең турыдан-туры житәкчесенә хәбәр итәргә һәм кирәkle
куркынычсызлык чараларын күрергә тиеш.

7.2.4. “Шәхсән” дигән тамга белән мөрәжәгать, адресатка хат (пакет)
ачылмаган килеш, керү көнендә үк тапшырыла.

Әгәр килгән мөрәжәгать, “шәхсән” дигән тамга белән шәхси характеристагы хат
булмаса, алучысы эш көне беткәнче соңга калмыйча, мөрәжәгатьне киләсе алу көне
, аны теркәү өчен билгеләнгән тәртиптә тапшырырга тиеш.

7.2.5. Гражданнарың язма мөрәжәгатьләрен кабул итү турыдан-туры
жаваплы белгеч аша житештерелә.

7.2.6. Әгәр мөрәжәгатьтә жавап өчен гражданның фамилиясе һәм почта адресы
курсәтмәгән булса, гражданнарың мөрәжәгатьләрен кабул итүче жаваплы
белгеч , гражданиннан кирәkle мәгълүматны күрсәтергә сорарга тиеш.

7.2.7. Факсимиль элементе каналлары буенча кергән, гражданнарының кабул итү
һәм мөрәжәгатьләрен гамәлгә ашыру , шулай ук язма мөрәжәгать кебек эшләнелә.

7.2.8. Гомуми файдаланудагы мәгълүмати-телекоммуникацион чөлтәрләре,
шул исәптән «Интернет» чөлтәре аша кергән мөрәжәгать, гражданнарың
мөрәжәгатьләрен кабул итүдә жаваплы белгеч белән кабул ителә һәм гомуми
файдаланудагы мәгълүмати-телекоммуникацион чөлтәрләре, шул исәптән
«Интернет» чөлтәре аша кергән, кәгазьдә бастырыла һәм теркәүгә тапшырыла.

Буа муниципаль районы «Интернет-кабул итү бүлмәсе» порталындагы
мәгълүмати-телекоммуникация технологиясен кулланып «Интернет» чөлтәре аша
гражданнар жибәрелгән мөрәжәгать тиешле жирле үзидарә Органы хезмәткәрләре
тарафыннан кабул ителә.

Алга таба мөрәжәгатьләр белән эшләү, гомуми файдаланудагы мәгълүмати-
телекоммуникацион чөлтәрләре буенча , шул исәптән «Интернет» чөлтәрендә язма
мөрәжәгатьләре белән эшләү кебек гамәлгә ашырыла .

7.2.9. Мөрәжәгатьне телефоны буенча кабул итү, шулай ук белешмә бирү Жирле үзидарә Органнары хезмәткәрләре тарафыннан башкарыла.

Телефон буенча мөрәжәгать алучы белгеч, белешә:

гражданиның фамилиясен, исемен, атасының исемен (соңғысы – булган очракта);

пошта адресы;

телефон (булган очракта);

социаль хәле;

ташламалы статус (булган очракта);

тәкъдимнәр асылы, гариза яки шикаять.

7.2.10. Эгәр, телефон буенча әйтелгән мөрәжәгатьтә фактлар һәм хәлләр дөрес булып өстәмә тикшерүләр таләп ителмәсә, гражданиның ризалыгы булган очракта, асылда куелган сорауларга җавап телдән бирелергә мөмкин.

7.3. Кергән мөрәжәгатьләрне теркәү

7.3.1. Гражданнар мөрәжәгатьләрен үтәү функцияләрен карауны башлау өчен җаваплы белгечкә теркәү өчен кергән мөрәжәгать нигез булып тора .

7.3.2. Кергән мөрәжәгатьләр документлар әйләнеше Бердәм ведомствоара системасында (алга таба-ЕМСД) теркәлә .

7.3.2. Мөрәжәгать теркәү өчен җаваплы белгеч:

хатның беренче битенең йөз ягында уң як югары ирекле чит почмагында теркәү штампы даталар керү һәм теркәү номерын күрсәтеп куела. Эгәр штамп өчен билгеләнелгән урын , хат тексты белән мәшгуль булса, текст уқылышлык булып, сул як өске почмагыннан тыш, штамп бүтән урында куелырга мөмкин;

мөрәжәгатьне кабатланудан тикшерә.

Эгәрдә, мөрәжәгать кабатланса , ЕМСД да беренчел мөрәжәгать белән тиешле бәйләнеш ясый;

ЕМСД теркәү картасында фамилиясен, исемен, атасының исемен (булган очракта, исеме һәм атасының исеме билгеле булмаса, гражданның баш килешендә инициалларын куя) һәм аның пошта һәм (яки) электрон (бу очракта булу) адресын күрсәтә;

Эгәр,хатта ике һәм аннан да күп авторлар имзаланган булса, кемнен адресына жибәрелергә тиеш кешене теркиләр. Шул ук вакытта ЕМСД теркәү картасында тиешле кырда күмәк мөрәжәгать итү билгесе билгеләп үтелә;

гражданиң социаль хәлен һәм ташламалы категориясен (булган очракта) билгели;

мөрәжәгатьне илтү ысулын (пошта, шәхсән h. b.) билгеләп үтә;

кирәк булган очракта, мөрәжәгать белән теркәп жибәрелгән документның, датасын һәм жибәрелә торган номерын күрсәтә;

тәкъдимнәр асылын, гариза яки шикаятьне қыскача гына яза;

гамәлдәге тематик классификатор мөрәжәгать темаларына шифр куя;

мөрәжәгать итүнең вазыйфаи затына резолюция проектын әзерли (озатучы документның).

7.3.3. Мөрәжәгатьнен дубликаты, кабат мөрәжәгать, шулай ук беренчел бирелгән мәгълүматларга өстәмә мәгълүматлар урын алган , срокы тәмамланмаган, ЕМСД теркәү картасында киләсе тәртип номерын, тиешле бәйләм документларны кулланып теркәлә.

7.3.4. Телефон аша керүче исемсез мөрәжәгать каралмый һәм теркәлми.

Әгәр дә күрсәтелгән исемсез мөрәжәгатьтә әзерләнәчәк мәгълүматлар түрүнда, законга каршы қылу яки қылмаучы эшләр түрүнда, шулай ук аның йөзендә, аны әзерләүче, қылу яки қылмау мөрәжәгате теркәүгә алышырга һәм дәүләт органнарына аларның компетенцияләре қысаларында жибәрелергә тиеш.

7.3.5. Башкару процедурасын үтәү нәтиҗәсе булып мөрәжәгатьне ЕМСД да теркәү һәм мөрәжәгатьне тапшыруга әзерләү тора .

7.4. Мөрәжәгатьләрне контролъга кую.

7.4.1. Гражданнарың интересләрү һәм законлы хокуклары бозылуы түрүнда хәбәр ителгән, шулай ук зур ижтимагый әһәмияткә ия булган мәсьәләләрне яктырткан, дәүләт һәм жирле үзидарә органнарындагы кимчелекләрне бетерү, почта материалларын құзаллау, аналитик язмалар һәм мәгълүматлар алу максатыннан булган мөрәжәгатьләр контролъгә куела.

7.4.2. Россия Федерациясе Президенты, Татарстан Республикасы Президенты мөрәжәгатьләрен карау буенча, гражданнарың мөрәжәгатьләрен 15 көнгә кадәр карау срокы түрүнда үтәү йөкләмәләре аерым контролъгә куела.

7.4.3. Контрольга алган мөрәжәгатьләрне, аларны карау өчен юнәлтер алдыннан, аларга «Контроль» дигән билге куела.

7.4.5. Мөрәжәгатьне караучы жирле үзидарә органнары һәм башка оешмалар мөрәжәгать итүченең жавабы бер чор вакыты дәвамында хәл ителгән очракта, шундай мөрәжәгать өстәмә контролъгә куелырга мөмкин, ахыргы сорауны хәл иту өчен контроль вакыты куелған хәбәрнамә жибәрелә.

7.4.6. Алган жавабыннан күрәнгәнчә , әгәр дә мөрәжәгатьтә куелған барлық сораулар да каралмаган, яки жавап куела торған таләпләргә туры килмәсә, мөрәжәгать жирле үзидарә органнарына һәм башка оешмаларга кабат карау өчен кире кайтарыла .

7.4.7. Координацияләүне һәм тикшереп тору йөкләмәләрен үтәүне, гражданнарың мөрәжәгатьләре буенча да, үтәүне контролльдә тотуның срокларын, гражданнар мөрәжәгатьләрен карауны Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге Башлыгы башкара,

7.4.8. Гамәлгә ашыру процедурасының нәтиҗәсе булып гражданнарың аеруча әһәмиятле мөрәжәгатьләрен һәм гражданнар мөрәжәгатьләрен карау буенча югарыдагы органнары тарафыннан йөкләмәләрне контролъгә кую тора .

7.5. Мөрәжәгатьне карауга юнәлтү

7.5.1. Гражданның мөрәжәгате, теркәү датасыннан алыш жиде көн эчендә, мөрәжәгатьтә куелған мәсьәләләрне компетентлы хәл итәрлек органга (уведомление белән) жибәрелә. Дәүләт органнарыннан һәм башка оешмалардан туры килмәгән мөрәжәгать жибәрелсә, жибәргән оешмага кире кайтарыла.

7.5.2. Әгәр язма мөрәжәгатьтә куелған сорауларны карау берничә дәүләт органы, жирле үзидарә органнары яки вазыйфаи затлар карамагында булса, мөрәжәгатьләр күчермәләре теркәү көненнән соң жиде көн эчендә тиешле дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына яки тиешле вазыйфаи затларга жибәрелә.

7.5.3. Мөрәжәгатьләргә карата дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары һәм башка оешмаларга жибәрелгән контролъ тарафыннан жибәрелгән хатлар, шулай ук ялгыш жибәрелгән мөрәжәгатьләрне кире кайтару түрүндагы хатлар

жирле үзидарә органнары житәкчесе тарафыннан имзалана

7.5.4. Әгәр күрсәтелгән мөрәжәгатьтә хокукка каршы әзерләнә торган, башкарыла яки башкарылган эш турында, шулай ук хокукка каршы гамәлне әзерләүче яки башкаручы турында мәгълүматлар булса, жирле үзидарә органы житәкчесе хокук саклау органнарына мөрәжәгать җибәрә.

7.5.5. Дәүләт яисә муниципаль хезмәтләр күрсәту тәртибен бозу буенча шикаять белән мөрәжәгать кергән очракта, мондый мөрәжәгать билгеләнгән тәртиптә "Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтуне оештыру" турында Федераль закон 27.07.2010 ел, № 210-ФЗ карала.

7.6 Гражданнарыны шәхси кабул иту барышында мөрәжәгатьләрне карау

7.6.1. Гражданнарыны кабул иту чират буенча (тере чират) шәхесне раслый торган документ тәкъдим иткән очракта гамәлгә ашырыла. Чираттан тыш кабул иту хокукуна гражданнарыны кабул иту өчен көннәре һәм сәгатьләре билгеләнгән, Бөек Ватан сугышы ветераннары һәм инвалидлары, сугыш хәрәкәтләре ветераннары һәм инвалидлары, I һәм II төркем инвалидлары, (яисә) аларның законлы вәкилләре, балалар арасыннан, ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрум булган затлар ия.

Гражданнарыны тиешле жирле үзидарә органы житәкчесе кабул итә, ә ул юк вакытта— шул ук тәртиптә аны алыштыручу зат.

Шәхси кабул итугә килүче гражданинны шәхси кабул иту карточкасы рәсмиләштерелә. Кабул иту тәмамлангач, орган хезмәткәре шәхси кабул иту карточкасын ЕМСД да рәсмиләштерә, мөрәжәгать итүче турында мәгълүматларны - фамилиясен, исемен, атасының исемен, теркәлү урыны, социаль хәле, ташлама составы, мөрәжәгатьнең кыскача эчтәлеге, мөрәжәгатьне карау нәтижәсен мәгълүматлар базасына кертә.

7.7.2. Шәхси кабул иту вакытында житәкче жирле үзидарә органы һәм дәүләт органының вазыйфаи затын чакырырга хокуклы.

7.7.3. Шәхси кабул иту вакытында гражданин үзенең мөрәжәгатен телдән яисә язма рәвештә житкерү мөмкинлегенә ия.

7.7.4. Шәхси кабул иту тәмамлангач, гариза бирүчегә карап кабул иту яки аның мөрәжәгатен карау һәм чараптар күрү өчен кемгә йөкләнү, шулай ук, ул каян жавап алачак, я асылда аның мөрәжәгате кайда, кем һәм нинди тәртиптә каралырга мөмкин булуы турында мәгълүмат житкерелә.

7.7.5. Шәхси кабул итуне гамәлгә ашыручу житәкче, гражданин мөрәжәгатьләрен карау нәтижәләре буенча, биремнәрне үтәүне контрольгә кую турында карап кабул итәргә мөмкин.

7.7.6. Гражданнар мөрәжәгате буенча күрсәтмәләрне үтәүне моның өчен жаваплы вазыйфаи зат контролльдә тота, башкаручыга мөрәжәгать итү вакыты чыгачак яки чыгуы турында иске төшерә.

7.7.7. Шәхси кабул иту материаллары 5 ел дәвамында саклана, аннан соң билгеләнгән тәртиптә юкка чыгарыла.

7.7.8. Гражданнарыны шәхси кабул иту нәтижәсе булып гражданинга мөрәжәгать итү мәсьәләсе буенча аңлатма бирү, яисә карап кабул иту буенча күелгән мәсьәләне хәл иту, я гражданин гаризасын карау өчен йөкләмәне вәкаләтле органга юналту.

7.8. Гражданнарының мөрәжәгатьләренә жавапны рәсмиләштерү

7.8.1. Гражданнарың мөрәжәгатьләренә әзерләнгән жавапларга Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге, жирле үзидарә органы житәкчесе имза сала.

7.8.2. Жавап тексты төгәл, эзлекле, кыскача булырга тиеш, хатта куелган барлық сорауларга тулы аçлатмалар бирелә. Шикаяттә язылган фактлар расланган очракта, жавапта гражданин мөрәжәгате буенча нинди чаралар кабул ителгәнен күрсәтергә кирәк,

7.8.3. Федераль һәм республика хакимиите органнарына бирелгән жавапта мөрәжәгать итүче аның мөрәжәгатен карау нәтижәләре белән таныш булуы турында күрсәтергә тиеш. Күмәк мөрәжәгатьләргә жавап биргәндә, нәкъ менә гариза бирүчеләрнең кемгә икәне күрсәтелә.

7.8.4. Әгәр мөрәжәгатьне карау нәтижәләре буенча хокукий акт кабул ителгән булса(мәсәлән, бүлеп бири турында жир участогы турында, матди ярдәм күрсәту), - махсус жавап әзерләү таләп ителми. Әлеге хокукий акт күчермәләре нөххәсе башкаручы тарафыннан гариза бирүчегә жибәрелә.

7.8.5. Жавапка мөрәжәгать итүче хатка теркәлгән төп документлар куела. Әгәр хатта башка документларны (аларның күчермәләрен), кире кайтару турында үтенеч булмаса, алар эштә кала.

7.8.6. Жаваплар билгеләнгән үрнәктәге бланкларда бастырыла. Жавапның сүл як түбән почмагында, һичшикsez, башкаручының фамилиясе һәм аның хезмәт телефоны номеры күрсәтелә .

7.8.7. Гражданнар төп мөрәжәгатьләре федераль һәм республика хакимиите органнарына аларда "Кичермәячәк кайтару" штампы яки хатта махсус билгे булганда гына кире кайтарыла.

7.8.8. Әгәр мөрәжәгатькә арадаш жавап бирелсә, текстта мәсьәләне хәл итүнең соңғы срокы күрсәтелә .

7.8.9. Язма мөрәжәгатьләрны карау һәм жавапны рәсмиләштерүне тәмамланганнын соң, аны чишә, жавап рәсмиләштерүнең дөреслеген тикшерүче жаваплы затка бирәләр, һәм аның кыскача эчтәлеге ЕМСДга төркәлә. Әлеге Регламентта караплан, таләпләргә туры килмәгән жавапларны, эшләп бетерү өчен башкаручыга кайтаралар .

7.8.10. Жавап күчермәсенең уң түбән почмагында башкаручы "Эшкә" язу ясый, нәтижәсен күрсәтә ("Канәгатьләндерелгән ", "Анлатылган", "Кире кагылган"), датасын куя, үз фамилиясен, инициалын һәм телефонын күрсәтә, шәхси имzasын куя. Хатларны гамәлгә күчерүнең дөреслеген массакүләм мәгълүмат чаралары белән, жәмәгатьчелек, хатлар һәм үтәлешенә контролълекне Буа район Советының бүлек башлыгы башкара.

7.8.11 Жавап ЕМСД га теркәлгәннән соң жаваплы зат, аны жибәрүне гамәлгә ашыра. Теркәүсез жавапларны жибәрү рөхсәт ителми.

7.8.12. Әгәр мөрәжәгатьне караганда , эшне карау өчен житди хәлләр туган очракта, башкаручы мөрәжәгатьне карау нәтижәләре турында белешмә төзи.

7.8.13. Эшләрне архивта саклау өчен эшне йомгаклау рәсмиләштерү, билгеләнгән тәртиптә, жирле үзидарә органы Түбән Наратбаш авыл жирлеге тарафыннан башкарыла .

7.9. Мөрәжәгатьне карау барышы турындагы, белешмә мәгълүмат бири.

7.9.1.. Гражданнарың мөрәжәгатьләрен карау буенча белешмә эшен жирле

ұзидарә органының жаваплы хезмәткәре алып бара.

7.9.2. Гражданнарның мөрәжәгатьләре карауның үтәлү функцияләре буенча белешмә жирле ұзидарә органнары хезмәткәрләре татафыннан бирелә. Белешмә шәхси мөрәжәгать яки белешмә телефоны (тел. (84374) 47-2-75) аша бирелә.

7.9.3. Белешмә түбәндәге мәсъәләләр буенча бирелә:

- 1) мөрәжәгатьне алу һәм аны карауга юнәлтү турында;
- 2) мөрәжәгатьне караудан баш тарту;
- 3) мөрәжәгатьне карауның срокын озайту турында;
- 4) мөрәжәгатьне карау нәтижәләре турында.

7.9.4. Гражданнарның мөрәжәгатьләре үтәлеш функцияләре турында белешмә алу мәсъәләсе буенча мөрәжәгать итүчеләрдән телефоннан шалтыратулар дүшәмбәжомга 8.00 дән 17.00 гә кадәр, ял һәм бәйрәм көннәреннән тыш, бәйрәм көне алдыннан - 8.00-15.00. кә кадәр кабул ителә:

7.9.5 Телефоннан сораткан вакытта жирле ұзидарә органы хезмәткәре:

- 1) гражданин шалтыраткан органның атамасын әйтә;
- 2) үзенең фамилиясен, исемен, атасының исемен әйтеп, үзе белән таныштыра;
- 3) абонентка үзе белән таныштырырга тәкъдим итә;
- 4) тыңлый һәм кирәк булганда реквизитлар һәм мөрәжәгатьнең асылын ачыклый;
- 5) мөрәжәгатьне карау барышы турында әдәпле, қыска жавап бирә;
- 6) мөрәжәгать итү вакытында сорауларга жавап бирергә мөмкинчелек булмаганда, сорау белән мөрәжәгать итүче гражданинга конкрет көндә һәм вакытта кире шалтыратыра тәкъдим итә;
- 7) билгеләнгән вакытка хезмәткәр жавап әзерли;

7.9.6. гражданинның шәхси яки белешмә телефоны буенча мөрәжәгатенең нәтижәсе булып телдән мөрәжәгатьне карау барышы турында мәгълүмат бири булып тора.

VIII. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча үтәлеш функцияләрен контролльдә тоту

8.1. Үтәлеш функцияләрен агымдагы контролльдә тоту, һәр этапта (процедура) гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау функцияләре һәм гариза язучыларның хокукларын бозуларны ачыклау һәм бетерү буенча чаралар уздыруны ала, гражданнарның мөрәжәгатьләре буенча тикшерү, карар кабул итү һәм жавапларны әзерләү һәм жибәрүне үз эченә ала.

8.2. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча үтәлеш функцияләрен агымдагы контролль ТР Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге Башлыгы тарафыннан гамәлгә ашырыла.,

8.3. Әлеге регламентны бозучы вазыйфаи затларга карата чаралар ТР Буа муниципаль районы Түбән Наратбаш авыл жирлеге Башлыгы тарафыннан кабул ителә, ә Башлыкка карата – авыл жирлеге Советы тарафыннан.

8.4. Гражданин, гамәлдәге Россия Федерациясе законнары нигезендә, гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау буенча жирле ұзидарә органнары, башка органнар һәм оешмалар һәм аларның вазыйфаи затлары һәм хезмәткәрләре естеннән гамәлләренә (гамәл кылмавына) хәл итү функцияләрен башкару буенча, шикаять бирергә хокуклы.

Күшымта № 1
Татарстан Республикасы Буа муниципаль
районы Буа район советында гражданнар
мөрәҗәгатьләрен карау Регламентын

**А К Т № _____
хәбәрнамәле заказлы һәм
бирелгән кыйммәтле хатларда
корреспондентның
тасвирламадагы документларының
житешмәве турында**

«_____» 20 _____ ел.

Комиссия составында _____
(фамилия, инициалы һәм биләүче затларның, акт төзүчеләрнең)

Түбәндәгә чын актны төзеде :

«_____» 20 _____ елда Буа район Советына килгән хатта (акчалар , кыйммәтле
кәгазьләр, бүләкләр табылуы, , авторның санап кителгән кыйммәтле кәгазьләргә тасвирламасында
документлар житешмәве) хәбәр ителә:

Комиссия членнары:

(имза, дата)	ФИО
(имза, дата)	ФИО
(имза, дата)	ФИО